

Objavljena je povijesna norma za polimerstvo

U prošlom broju ovoga časopisa objavljen je tekst potpisnika pod nazivom *Postoji samo nazivlje polimerstva* (Polimeri, 28(2002)2, 111-112). Upozoreno je na probleme koje je izazivalo neobjavljivanje norme HRN EN ISO 472:2007 *Plastika – Rječnik* (ISO 472:1999; EN ISO 472:2001).

S velikom radošću moguće je priopćiti svim zainteresiranim za područje polimerstva. Hrvatski zavod za norme objavio je tu normu, označivši kao datum objave lipanj 2007.

Zašto je to povijesna norma? Odgovor je jednostavan. Tehnički odbor 531: *Plastika i guma* ima sada dio sređenih naziva za područje polimerstva. Sada više nema isprike *mislim, oni tako pišu, terminologija strojarskog polimerstva* i sl. Postoji terminologija hrvatskog polimerstva. Postoji li nešto poput hrvatskog polimerstva? Svakako, to je polimerstvo napisano na hrvatskom jeziku. A to znači da kratica PVC znači poli(vinil-klorid), a ne poli(vinil klorid) ili polivinilklorid. Nema više injekcijskog brizganja ili brizganja za e. *injection moulding*, nego samo injekcijsko prešanje.

Norma nije sišla s neba. Ona je rezultat gotovo 50 godina rada na stvaranju hrvatske terminologije polimerstva. U tu terminologiju ugrađeno je znanje velikog broja stručnjaka i znanstvenika iz najrazličitijih područja.

Valja ponoviti, u izradbi norme sudjelovali su: Mladen Bravar, Barbara Bulat, Igor Čatić, Ranka Čatić (izradila nacrt norme), Štefanija Dabić, Kata Galić, Marica Ivanković, Zvonimir Janović, Vida Jarm, Ivka Klarić, Josip Kolonić, Tonka Kovačić, Antun Mijatović, Marica Mlinac-Mišak, Dubravka Raffaeli, Dejan Rennert, Marko Rogošić, Mladen Šerčer, Želimir Šimunić, Krešimir Šintić, Đurđica Španiček, Zorica Veksli i Mijo Zagorec.

Treba pridodati još barem neka imena. To su Aleksandra Kostial-Štambuk, koja je bitno

sudjelovala u izradbi trojezičnog rječnika polimerstva koji je od svoga prvog broja (1980.) do 1986. objavljivao ovaj časopis. Doprinos stvaranju hrvatskog nazivlja prvog urednika časopisa *POLIMERI*, Krešimira Adamića, jednostavno je nemjerljiv. Treba zabilježiti i ime Duška Štefanovića, urednika *Tehničke enciklopedije LZ Miroslav Krleža*. Ali i prvog urednika časopisa *Kemija u industriji*, Miroslava Pintara, koji je objavom rječnika s područja preradbe plastike u prvoj polovici šezdesetih godina omogućio začetak ove norme.

Oni koji se sjećaju dovoljno dugo, pa i vremena kada nisu još bili ni docenti, znaju da ova ISO norma nije nova. O prevođenju te norme govorilo još krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Vodilo se brige o prevođenju na *ilirski jezik* (M. Perović, Cres, 2007.), kojeg su tada činili hrvatski i srpski, a u međuvremenu su pridodani i bosanski te crnogorski. U doba JUS-a. Ali tada bi rječnik morao sadržavati barem sedam stupaca. Za pet stupaca ne bi bilo problema: engleski, francuski, makedonski, njemački i slovenski. Ali kako razriješiti dvojbe oko rastopa i taljevine. Tražilo bi se dva stupca, hrvatski i srpski, jer tada još nisu bili konstituirani bosanski i crnogorski kao jezici.

Jasno, nikada nije došlo do izradbe tog rječnika. Što je bilo sporno? Zbog čega je to tako dugo trajalo? Hrvatski, koji bi neki pisali na engleski način. U navedenom članku iz broja 2/2007. navedeni su neki primjeri. Uz već navedeno pisanje PVC-a, nema više temperature ostakljivanja ili temperature staklišta, pa i temperatura staklastog prijelaza postaje suvišnom uz već dobro uvedeno i normirano staklište. Tko su ti? Oni koji rijetko pišu na hrvatskom, pa u službenom izvještaju *rubber compound* prevode kao *gumena mješavina*.

Norma je tu. Sva izdanja *DPG*-a, bez iznimke, primjenjivat će rješenja iz te norme i zahtijevati od autora da ih poštuju.

A sada nekoliko riječi o tom zaista pozornosti vrijednom djelu. Ono je objavljeno na 460 stranica, koje će se kopirati na temelju narudžbe. Sadržava, prema engleskom abecednom redosljedu, hrvatski naziv te nazive i definicije pojmova na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku. Vrlo je vrijedan izvor informacija i zato bi ga trebao nabaviti svaki zainteresirani stručnjak, a osobito oni koji poučavaju druge. U drugom dijelu navedeni su pojedinačno popisi svih riječi na navedenim jezicima, a zatim poredbeni rječnici sa sva četiri stupca. Premda je riječ o tek oko 1650 hrvatskih naziva (nova inačica hrvatsko-engleskog rječnika polimerstva imat će ih oko 11 600), radi se o nezaobilaznom pomagalu za sve.

Očekuje se da će se norma rabiti ne samo u radu TO 531 nego i ostalih tehničkih odbora kojima su potrebni nazivi s tog područja. Ponajprije se misli na TO 138 – *Plastične cijevi, područje elektrotehnike* itd.

Međutim, norma nije sasvim pogodna za svakodnevi rad. Stoga se predlaže *HZN*-u da se razmisli o zamisli da se uz tiskanu normu priloži i CD. To bi posebno olakšalo uporabu rječnika, za što je zainteresiran pretežan dio korisnika.

TO 531 zaslužan je samo za objavu hrvatskog stupca. Sve ostalo je zasluga veoma vrijednih zaposlenika *Hrvatskog zavoda za norme*. Valja izdvojiti tri imena: Snježana Zima, Melanija Grubić-Sutara i, u fazi pripreme za objavu, Ljerka Flegar. Kao bivši predsjednik TO 531, upućujem im u ime svih bivših i sadašnjih članova tog Odbora, *DPG*-a kao udruge koja povezuje napore stručnjaka na području polimerstva, naše najsrdačnije čestitke i izraze zahvalnosti na velikom trudu.

Norma se naručuje u *Hrvatskom zavodu za norme*, Ulica grada Vukovara 78.

Igor ČATIĆ